

Акциони план за младе

2010 - 2014

Општина Александровац
Март 2010

САДРЖАЈ

Одељак 1	Увод
1.1	Уводна реч Председника
1.2	Канцеларија за младе општине Александровац
1.3.	Савет за младе
Одељак 2	Принципи и вредности
Одељак 3	Контекст
3.1	Географски подаци
3.2	Демографски подаци
3.3	Привреда и туризам
3.4	Анализа кључних актера и постојећих ресурса
3.5	SWOT анализа
3.6	Резултати истраживања потреба и положаја младих
3.7	Пресек стања и положаја младих
Одељак 4	Стратешки правци и приоритети
Одељак 5	Повезаност са другим стратешким документима
5.1	Повезаност са Националном стратегијом за младе
5.2	Повезаност са другим локалним стратегијама
Одељак 6	Механизми имплементације
Одељак 7	Промоција активности дефинисаних АП-ом

АНЕКСИ	
Анекс 1	Акциони план за 2010 годину
Анекс 2	Акциони план 2011 – 2014 године

Одељак 1

УВОД

1.1 Уводна реч Председника општине

Израда Локалног акционог плана за младе је још један доказ да општина Александровац стратешки и плански приступа креирању мера за побољшање свих друштвених сегмената. После израде две Стратегије - Стратегије одрживог економског развоја општине Александровац 2009-2014 и Стратешког плана за развој социјалне заштите општине Александровац 2008-2012 где су сви друштвени актери били партнери на заједничком послу, препознајући размену информација, идеја и предлога за решавање одређених проблема као једини ефикасан метод да се до правих решења заиста и дође, институције и организације чија делатност директно или посредно утиче на живот младих удружиле су се како би одговорно приступиле тако важном задатку који се нашао пред нама, а то је креирање Акционог плана за бригу о младима.

Национална стратегија за младе дефинисала је смернице, принципе и вредности које смо без двоумљења следили радећи на овом Акционом плану. Формирали смо Канцеларију за младе и Савет за младе, свесни да без институционалног оквира, иза којег стоји локална самоуправа, као гарант реализације планираних мера, нема уверљивог доказа посвећености систематском бављењу младима у континуитету, на начин који ће услове њиховог живота и рада трајно променити на боље. Млади су кључна снага сваке заједнице, а њихов одлазак из малих и слабо развијених средина у веће градове представља проблем који доводи до тога да се кључна полуга која треба да омогући оживљавање и просперитет локалне заједнице, која има ресурсе и потенцијале, али у општој друштвеној кризи, као да је на њих заборавила, а чине је продуктивно најснажнији и најперспективнији, међу којима су млади, непрестано слаби, уместо да јача. Вишедеценијска небрига о младима, који су се, услед недостатка правих садржаја, осетили као мање вредни и део популације на коју се озбиљно не рачуна, довела је до тога да често буду гурнути на странпутицу са које понекад, на жалост, нема повратка.

Крајње је време да брига о младима постане стратешко опредељење сваке локалне заједнице. Механизми и смернице постоје, потребно је консолидовати постојеће снаге, сагледати ресурсе и ставити их у функцију унапређења положаја младих, активно их укључујући у креирање стратегије сопствене будућности. Општина Александровац овим акционим планом обавезује се да предложи мере и акције које ће бригу о младима учинити одрживом и с годинама све бољом. Локална самоуправа ће координирати процес спровођења Акционог плана и подржати све учеснике у овом процесу, на локалном и регионалном нивоу, да се неометано посвете побољшању услова живота и рада младих људи.

Председник општине

Мр Југослав Стајковац

1.2. КАНЦЕЛАРИЈА ЗА МЛАДЕ

Након што је на републичком нивоу усвојена Национална стратегија за младе, Општина Александровац је препознала да је потребно бавити се проблемима младих на локалном нивоу, који су до сада били на маргинама друштвеног живота. Општина је у складу са Националном стратегијом за младе кренула у целокупан процес сагледавања проблемима младих.

Из потребе да се унапреди и побољша квалитет живота младих у Општини Александровац локална самоуправа је одлучила да мултидисциплинарним приступом почне да се бави проблемима младих. Кренула је у процес формирања канцеларије за младе и Савета за младе уз подршку Министарства за омладину и спорт, свих локалних институција и организација, локалних НВО-а.

Канцеларија за младе је формирана 25.02.2009. године одлуком Општинског већа, а почела је са радом 08.04.2009. године. Канцеларија је опремљена адекватном техничком опремом.

У плану канцеларије су следеће активности: промоција програма за самозапошљавање; акције промоције волонтеризма и активног укључивања младих у заједницу; организовање едукација на разне теме (запошљавање, предузетништво, активизам младих у друштвеној заједници, болести зависности, итд); покретање омладинског клуба и Интернет кафеа и израда веб сајта канцеларије за младе и генерално рад на побољшању услова живота младих у општини.

1.3. САВЕТ ЗА МЛАДЕ

Одлуком Скупштине Општине Александровац бр.020-381/208, 29.08. 2008. године формиран је Савет за младе Општине Александровац. Савет за младе:

- иницира и учествује у изради локалне омладинске политике у области образовања, спорта, коришћења слободног времена, повећања запослености, информисања, активног учешћа, обезбеђивању једнаких шанси, здравства, културе, равноправности полова, спречавању насиља и криминалитета, приступа правима, одрживог развоја и животне средине и другим областима од значаја за младе;
- учествује у изради посебних локалних акционих планова и програма у сагласности са Националном стратегијом за младе;
- прати остваривање акционих планова и програма за младе и локалне омладинске политике;
- доноси закључке и даје мишљења о питањима из своје надлежности и о њима обавештава органе општине;
- даје мишљење на предлоге прописа и одлука које доноси Скупштина општине у областима значајним за младе;
- усваја годишње и периодичне извештаје о остваривању локалне омладинске политике и локалних акционих планова и програма за младе и подноси их Скупштини Општине, председнику Општине и Општинском већу;
- иницира припрему пројеката или учешће у програмима или пројектима за младе у циљу унапређења положаја младих и обезбеђења остваривања њихових права која су у надлежности Општине;
- координира и подстиче сарадњу између општине и омладинских организација и удружења и пружа помоћ у реализацији њихових активности;
- координира и подстиче остваривање међуопштинске сарадње која се односи на омладину и о томе обавештава органе општине;

Чланове Савета за младе општине Александровац, чине:

Ред бр.	СТРУКТУРА САВЕТА ЗА МЛАДЕ	
	Име и презиме	Институција
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Одељак 2

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

Локални акциони план за младе општине Александровац, у току свог рада и креирању мера за побољшање статуса младих, користиће принципе на којима је рађена Национална стратегија за младе, јер произлазе из вредносног система чији су основ Устав Републике Србије, Универзална декларација о људским правима, Конвенција УН о правима детета са Протоколима, Конвенција Савета Европе о људским правима и основним слободама и Међународни пакет о грађанским и политичким правима.

Принципи Акционог плана су:

- **Поштовање људских права** - Обезбеђује се да сви млади имају иста права без обзира на пол, расну и националну припадност, религијско и политичко опредељење, сексуалну оријентацију, социјални статус, као и функционалне сметње/инвалидитет. Обезбеђују се равноправне могућности за развој младих засноване на једнаким правима, а у складу са потребама, властитим изборима и способностима.
- **Равноправност** - Омогућава се да сви млади имају право на једнаке шансе, на информисање, на лични развој, доживотно учење, запошљавање у складу са разноврсним сопственим карактеристикама, изборима и способностима. Обезбеђује се поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, достојанства, безбедности, личног и друштвеног развоја младих.
- **Одговорност** - Подстиче се и развија одговорност оних који раде са младима, као и одговорност младих у складу са њиховим могућностима.
- **Доступност** - Препознају се и уважавају капацитети младих као важног друштвеног ресурса и исказује се поверење и подршка њиховим потенцијалима: млади знају, могу, умеју. Омогућава се и обезбеђује доступност свих ресурса младима Млади у Србији Обезбеђују се услови за очување здравља младих и квалитетно спровођење слободног времена. Афирмише се и стимулише постепено увођење и развијање инклузивног образовања на свим нивоима.
- **Солидарност** - Развија се интергенерацијска солидарност и улога младих у изградњи демократског грађанства. Подстичу се сви облици вршњачке солидарности, подстиче се култура ненасиља и толеранције међу младима.
- **Сарадња** - Подржава се и обезбеђује слобода удруживања и сарадња са вршњацима и подстиче интергенерацијска сарадња, на локалном, националном и међународном нивоу.
- **Активно учешће младих** - Обезбеђују се права, подршка, средства, простор и могућност како би млади учествовали у процесу доношења одлука, као и у активностима које доприносе изградњи бољег друштва.
- **Интеркултурализам** - Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултуралног дијалога међу младима.
- **Целоживотно учење** - Промовише се целоживотно учење у којем се афирмишу знање и вредности и омогућава стицање компетенција. Обезбеђује се повезивање формалних и неформалних облика образовања и развијање и успостављање стандарда у образовању.
- **Заснованост** - Обезбеђује се да сви стратешки концепти, принципи и активности који се односе на младе буду засновани на утемељеним и релевантним подацима и резултатима истраживања о младима.

Одељак 3

КОНТЕКСТ

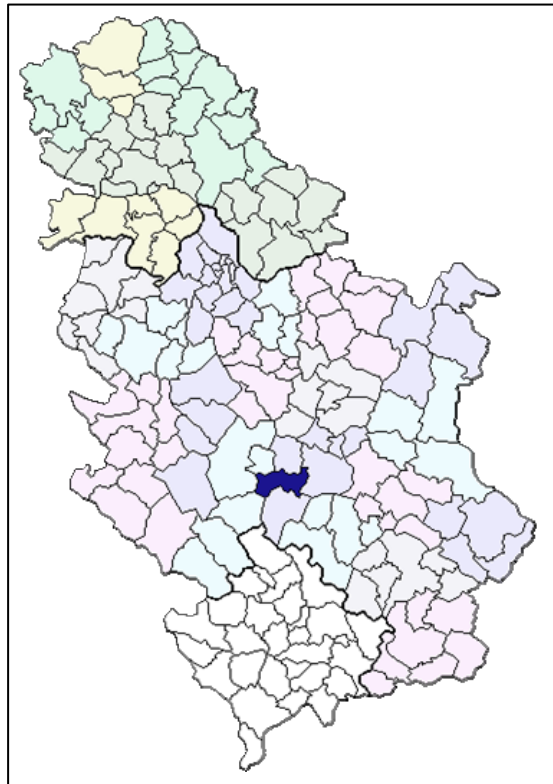
3.1. ГЕОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Општина Александровац, односно Жупа-српска Шампања како ју је 1904. године назвао француски Конзул Деко простире се у централном делу Србије. Смештена је на источним падинама Копаоника, Жељина и Гоча и западним обронцима Јастребца. Правац пружања је север-југ, рашчлањеност је изразита и креће се од 190мнв – 1785мнв.

Територија има неколико морфолошких целина. То су Доња Жупа и планинско залеђе Горња Жупа. Подручје општине обухвата територију од 386,6 км². Клима целе области је умерено континентална са низом специфичности условљених великом разликом у надморској висини, успоном планинских маса и експозицијом терена.

Доња Жупа представља географску целину са низом физичко географских и културно историјских особености. Под појмом Жупа углавном се подразумева благо заталасана котлина са надморском висином од 250мнв до 700мн и обухвата територију од 160км².

Планинска Жупа се издиже изнад заталасане језерске површи Доње Жупе и нижих долинских токова захватајући највећи део територије (више од 70%), односно 227км². Након повлачења Панонског мора које се овде увлачило у облику залива, речни токови су

изградили данашњи рељеф обликујући безброј брежуљака и долина разних праваца пружања. Углавном су то брежуљкасто-брдовити и ниско-планински предели у источном делу општине и предели са изразито планинским карактером на западу.

Александровац је административни, привредни, образовни, и културни центар општине, смештен на око 230км југоисточно од Београда, у близини два позната туристичка центра Србије, Копаоника и Врњачке Бање која су удаљена по 44км. У односу на друге веће центре у Србији Александровац је од Ниша удаљен 100км, Крагујевца 100км, Новог Сада 350км.

Просторно, општина Александровац припада групи мањих општина у Србији. У непосредном је територијалном контакту са општинама Брус, Крушевац, Трстеник и Врњачка Бања, Краљево и Рашка са којима је инфраструктурно добро повезана. У ширем административном контексту општина Александровац припада Расинском округу.

3.2 ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Општина Александровац обухвата простор од 386,6 км² територијално организованих у 55 насеља на коме живи 29389 становника или 88 становника на км². Од тог броја 6488 становника живи у граду, док у приградским и сеоским насељима живи 22922 становника. Укупан број домаћинстава је 9060, и то градских 2702, а сеоских 6358.

У односу на попис из 1991 када је на територији општине живело 31674 становника, евидентан је апсолутни пад броја становника за 2264 становника.

Кретање становништва на подручју општине Александровац, поред апсолутног смањења становништва, карактеришу три основне детерминанте:

- (а)** механички одлив ,
- (б)** негативни природни прираштај и
- (в)** демографско пражњење брдско-планинског подручја.

Основно обележје демографских кретања општине Александровац јесте низак природни прираштај, тако да више није осигурана ни проста репродукција становништва. Стопа природног прираштаја, бележи негативан тренд већ дуже време што указује на проблем депопулације, односно "беле куге".

Старосна структура становништва општине Александровац све више има карактеристике «регресивног», односно старијег типа становништва, будући да се смањује број становника.

Старост	Укупно	Жене	Мушкарци
Укупно	29389	14770	14619
0-4	1330	686	644
5-9	1484	750	734
10-14	1665	812	853
15-19	1706	828	878
20-24	1833	909	924
25-29	1888	880	1008
30-34	1872	885	987
35-39	1753	855	898
40-44	2031	974	1057
45-49	2260	1036	1224
50-54	2165	1046	1119
55-59	1482	724	758
60-64	1799	910	889
65-69	2099	1153	946
70-74	1906	1036	870
75-79	1268	780	488
80-84	524	314	210
85 и више	197	74	87
непознато	127	82	45

Број рођених и умрлих у 2005

Број становника 2005	Живорођени	Умрли	Природни прираштај
28591	211	412	-201

На територији општине Александровац регистровано је око 17 избеглих и 102 интерно расељена лица.

Што се етничке структуре тиче, подручје општине Александровац карактеристично је већинско српско становништво, мада у знатно мањем проценту заступљене су и друге националности.

Етничка структура становништва према попису из 2005

Укупно	Срби	Црногорци	Југословени	Бугари	Мађари	Македонци	Муслимани	Роми
29389	29032	40	31	5	2	11	7	47
Румуни	Руси	Словенци	Хрвати	Остали	Неизјашњени	Регион	Непознато	Украинци
2	3	6	16	14	67	3	102	1

Доминантан број становника спада у категорију радно способног становништва, 18789 или 64% што се може узети у обзир као значајан развојни потенцијал.

За подручје општине Александровац карактеристичан је и све већи број радно способног становништва који је на привременом раду у иностранству.

Подаци о броју становника на привременом раду у иностранству

1991	2002	Апсолутни пораст
1541	1901	360

У образовној структури становништва старог 15 и више година на подручју Александровац (2002.), завршена средња школа је најчешћи вид образовања код оба пола, на другом месту је основно образовање, док је становништво са вишом и високом стручном спремом заступљено у најмањем броју. Значајно је напоменути да је скоро 50% становништва општине на нивоу основног и нижег образовања, што неспорно захтева веће ангажовање на образовању становништва кроз доквалификацију, преквалификацију и програме перманентног образовања.

Иако је забележен тренд смањења броја неписмених у последњих десет година и даље је присутан **значајан проценат неписменог становништва, односно 6,5%**

3.3 ПРИВРЕДА И ТУРИЗАМ

Захваљујући повољним климатским, морфолошким и педолошким карактеристикама који у Жупи преовлађују, окосница развоја привреде општине базирана је на воћарству, виноградарству и винарству по чему је читав крај познат у Србији.

Према историјским и археолошким изворима у Жупи се на трагу вина живи већ више од 3000 год. Жупа заузима значајно место у вековној традицији српског виноградарства и винарства. У писаним документима први пут се помиње још 1196.год у Студеничкој Повељи, где стоји записано да је Жупан Стефан Немања Манастиру Студеници даровао виноградарска села у Жупи. Некада су и три највећа српска манастира Хиландар, Студеница и Жича, кроз читав средњи век имали своје винограде и подруме вина у Жупи. Славни српски Кнез Лазар имао је у Жупи своје подруме у пољани Крушевица.

Привреда Србије налази се у процесу транзиције, реструктурирања и развоја националне економије у отворену тржишну привреду. Након деценије стагнације и блокираног развоја, општина Александровац, као и Србија је прихватила концепт отварања, сарадње са светом и убрзаног развоја. Ограничења развоја привреде Србије, односе се и на Расински округ, а самим тим и на општину Александровац. Структурална неравнотежа, низак ниво привредне активности, проблеми дуговања, недостатак тржишности, неразвијеност приватног сектора, предузетништва, менаџмента, нетранспарентност правних оквира, као и висок степен незапослености условљавају висок ниво социјалних тензија.

Општина Александровац спада у ред привредно релативно неразвијених општина у Републици. Поред доминантно заступљене пољопривредне производње, која је током низа година стагнирала, задњих година је приметан повратак становништва овој делатности о чему сведочи податак о око 60 ha нових засада винове лозе у задњих пар година. У мањој мери заступљена је и индустријска производња, грађевинарство,

трговина и друге услужне делатности. Осим тога задњих година у експанзији је и развој туризма који се више не базира само на традиционалној туристичко угоститељској манифестацији „Жупска берба“, већ и на развоју етно и спорстко рекреативног туризма.

Као значајан развојни потенцијал општине издвајају се : «Вино Жупа» као и већи број мањих успешних привредних субјеката . Ова предузећа представљају значајан ослонац даљем друштвено-економском развоју и дају добру основу за увођење нових програма и ширење делатности, а самим тим и упошљавање већег броја радника, различите квалификационе структуре.

Најзначајнији развојни приоритет општине Александровац је пољопривреда и то првенствено воћарство, виноградарство и винарство са великим потенцијалом не само у производњи већ и у преради воћа и поврћа.

3.4 АНАЛИЗА КЉУЧНИХ АКТЕРА И ПОСТОЈЕЋИХ РЕСУРСА

3.4.1. Локална самоуправа – најбитнији актер развоја омладинске политике

Општина Александровац, преко својих органа, у складу са Уставом и законом: доноси програме развоја, доноси урбанистичке планове, доноси буџет и завршни рачун, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, као и организационе, материјалне и друге услове за њихово обављање.

Општина доноси програме уређења грађевинског земљишта, уређује и обезбеђује коришћење пословног простора којим управља, стара се о заштити животне средине, уређује и обезбеђује обављање послова који се односе на изградњу, ревитализацију и реконструкцију, одржавање, заштиту, коришћење, развој и управљање локалним и некатегорисаним путевима, као и улицама у насељима.

Општина оснива установе и организације у области основног образовања, културе, примарне здравствене заштите, физичке културе, спорта, дечје и социјалне заштите и туризма, прати и обезбеђује њихово функционисање, организује вршење послова у вези са заштитом културних добара од значаја за општину, подстиче развој културно-уметничког аматеризма и ствара услове за рад установа културе чији је оснивач.

Општина, такође, Организује заштиту од елементарних и других већих непогода, доноси основе заштите, коришћења и уређења пољопривредног земљишта, уређује и утврђује начин коришћења и управљања изворима, јавним бунарима и чесмама, подстиче и стара се о развоју туризма на својој територији, стара се о развоју и унапређењу угоститељства, занатства и трговине, уређује радно време, места на којима се могу обављати одређене делатности и друге услове за њихов рад,

Општина, даље, обезбеђује јавно информисање од локалног значаја, подстиче и помаже развој задругарства, организује, по потреби, службу правне помоћи грађанима, остварује сарадњу са другим општинама и градовима

За остваривање својих права и дужности и потреба локалног становништва Општина може посебном одлуком оснивати предузећа, установе и друге организације које врше јавну службу.

Скупштину општине чине 59 одборника. Општинско веће има 9 чланова.

Општина Александровац је иницирала и формирала:

- Савет за урбанизам, стамбено-комуналне делатности и заштиту животне средине
- Савет за буџет и финансије
- Савет за друштвене делатности
- Савет за привреду, пољопривреду и развој села
- Савет за омладину и спорт
- Административни одбор
- Комисија за мандатно-имунитетска питања
- Комисија за представке и жалбе
- Комисија за сарадњу са другим општинама и градовима
- Комисија за избор и именовања
- Комисија за статут и нормативна питања

Општина Александровац је организована кроз 53 месне заједнице и 12 месних канцеларија.

3.4.2. Социјална заштита

Главни носилац и реализатор активности из делокруга социјалне заштите на територији општине Александравац је Центар за социјални рад.

Делатност Центра за социјални рад усмерена је ка остваривању права која су предвиђена Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности и породично-правне заштите у складу са Породичним законом. Корисницима се пружа новчана помоћ у виду материјалног обезбеђења сиромашних, додатка за негу и помоћ оболелих, збрињавања у установама социјалне заштите и другим породицама, као и једнократне новчане накнаде које се обезбеђују лицима у стању социјалне потребе.

Услуге које се пружају у Центру односе се на информисање, саветодавни рад, посредовање и заступање корисника, као и процену потреба корисника и планирање даљих активности, све поменуто у сарадњи са корисником увек када је то могуће. Постоји потреба за услугама психосоцијалне подршке од стране клиничког тарапеута када су у питању интезивније психичке тегобе и поремећаји у понашању, као и неког вида социјалног становања којим би се обезбеђивало привремено и трајно збрињавање припадника рањивих група..

Центар се посебно бави децом и младима.

Све горе наведене послове реализују стручни радници организовани у два тима уз подршку једног адимистративног и једног помоћног радника. Укупан број запослених у Центру је 9. Послове у оквиру стручног тима за заштиту деце, омладине, брак и породицу обављају социјални радник, правник, психолог и специјални педагог. Послове у оквиру тима за заштиту одраслих, старих и материјалног обезбеђења обављају два социјална радника, правник и социјолог по потреби.

Од почетка 2007. године уведена је услуга „Дневног центра“ за МНРО у сарадњи са Друштвом за помоћ ментално недовољно развијеним особама општине Александравац.

Кретање укупног броја корисника по старосним групама:

СТАРОСНА ГРУПА	2007.	2008.	2009.
Деца и омладина	544	552	681
Одрасла лица	924	762	872
Остарела лица	562	564	575
УКУПНО	2030	1878	2128

Кретање укупног броја деце и омладине по основним критеријумима:

ДЕЦА И ОМЛАДИНА	2007	2008	2009.
Без родитељског старања	21	27	88
Социо-материјално угрожена	100	99	122
Из породица са порем.пород. односима	92	79	81
Ометана у развоју	32	28	31
Са поремећајем у понашању	57	47	52
Остала деца и омладина	242	272	367
УКУПНО	544	552	681

3.4.3. Запошљавање

Национална служба за запошљавање ради на основу Закона о запошљавању, Закона о раду, Закона о евиденцијама у области рада, Закона о запошљавању инвалида, Статута, Правилника о раду итд. НСЗ усклађује понуду и тражњу на тржишту рада, посредује између предузећа, центара за обуку и школа, игра активну улогу у развоју локалних стратегија и програма запошљавања.

НСЗ је институција која организовано брине о незапосленима општине. Незапослени остварују право на обавештавање о могућностима и условима за запошљавање; посредовање у запошљавању; додатно образовање и обуку; мере активне политике запошљавања; новчану накнаду за време незапослености.

Према евиденцији Националне службе за запошљавање из децембра 2009. године, у Општини је укупно 2687 незапослених лица од чега је 1415 жена. По школској спреми са ССС је 1612, са вишом и високом школском спремом 224. Од укупног броја незапослених лица која траже посао по први пут запослење траже 2119 од чега 1167 жена док у категорији лица која су била у радном односу одн. радно ангажована има 609 лица од чега 266 жена.

Када је у питању категорија младих (од 15 до 29 година) према евиденцији НСЗ на територији општине има укупно 659 младих који су незапослени што чини 24,52% од укупног броја незапослених.

Према подацима НЗС, млади су неспремни да раде ван свог занимања. Такође је, према НЗС, присутна спремност младих да раде на црно уз нешто већа примања без пријаве у радни однос.

Оно што посебно брине код једног броја младих јесте и чињеница неспремности да траже посао, као и својеврсне пасивности.

3.4.4. образовање

Зачетци формалног образовања на територији општине Александровац датирају од пре више од 150 година, када је основана прва образовна установа, која је временом прерасла у садашњу Основну Школу „Аца Алексић“. Да би образовање постало снажан инструмент економског, демократског и културног развоја, потребно је креирати фундаменталне промене у образовном систему што је свакако у надлежности Државе. С друге стране, многе промене могу да се одраде и на локалу, а односе се пре свега на промену метода, и квалитета наставног процеса. Како је наставни кадар основа наставног процеса и кључ успешног спровођења горе наведених промена акценат треба ставити на њихово стручно усавршавање.

Мрежу образовних установа у општини Александровац чине једна дечја установа „Наша Радост“, две матичне основне школе, „Аца Алексић“ и „Иво Лола Рибар“ и један средњошколски образовни центар „Свети Трифун“

ОСНОВНА ШКОЛА „АЦА АЛЕКСИЋ“								
Има 70 одељења од чега 37 одељења разредне наставе и 29 одељења предметне наставе, 2 специјална одељења и 2 одељења продуженог боравка								
Број запослених 152								
ШКОЛСКА ГОДИНА		УКУПАН БРОЈ УЧЕНИКА				БРОЈ УЧЕНИКА У ПРВОМ РАЗРЕДУ		
2003./04.		1379				159		
2004./05.		1328				162		
2005./06.		1287				142		
2006./07.		1258				140		
2007./08.		1278				163		
2009./2010.		1250				139		
УКУПАН БРОЈ УЧЕНИКА У ШКОЛСКОЈ 2009/2010 ПО РАЗРЕДИМА								
Разред	1	2	3	4	5	6	7	8
Број ученика	139	128	148	126	145	163	148	158
ИСТУРЕНА ОДЕЉЕЊА У ОКВИРУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „АЦА АЛЕКСИЋ“								
Матична школа						5 четвороразредних		
Школа у Плешу			1 осмогодишња			4 четвороразредна		
Школа у Г. Ратају			1 осмогодишња			2 четвороразредна		
Школа у Плочи			1 осмогодишња			1 четвороразредна		

Матична школа је релативно скоро реновирана и релативно добро опремљена, што није случај са појединим сеоским школама тако да би решавању тих проблема у наредном периоду требало посветити више пажње.

ОСНОВНА ШКОЛА „ИВО ЛОЛА РИБАР“								
Број одељења 61								
Број запослених 150								
ШКОЛСКА ГОДИНА		УКУПАН БРОЈ УЧЕНИКА				БРОЈ УЧЕНИКА У ПРВОМ РАЗРЕДУ		
2003./04.		1112				119		
2004./05.		1085				135		
2005./06.		1035				111		
2006./07.		1014				109		
2007./08.		979				122		
2009./2010.		906				109		
УКУПАН БРОЈ УЧЕНИКА У ШКОЛСКОЈ 2009/2010 ПО РАЗРЕДИМА								
Разред	1	2	3	4	5	6	7	8
Број ученика	109	109	121	108	100	122	110	127
ИСТУРЕНА ОДЕЉЕЊА У ОКВИРУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „ИВО ЛОЛА РИБАР“								
Матична школа						5 четвороразредних		
Школа у Доброљупцима			1 осмогодишња			2 четвороразредне		
Школа у Г. Злегињу			1 осмогодишња			4 четвороразредне		
Школа у Лаћиследу			1 осмогодишња			4 четвороразредне		

СРЕДЊА ШКОЛА „СВЕТИ ТРИФУН“					
Број одељења 25					
Број запослених					
ЗАНИМАЊЕ	Број ученика у 1. разреду	Број ученика у 2. разреду	Број ученика у 3. разреду	Број ученика у 4. разреду	УКУПНО
Гимназија	52	61	52	54	219
Пољопривредни техничар	19	20	21	21	81
Винар-виноградар	19	20	-	-	39
Техничар за биотехнологију	30	31	31	28	120
Машински техничар за компјутерско конструисање	30	35	29	27	121
Произвођач пољопривредних производа	18	26	33	-	77
УКУПНО	168	193	166	166	657

**подаци су из 2009. год.*

Ако узмемо у обзир тренутну ситуацију на тржишту рада која карактерише локалну заједницу и структуру кадрова који се школују у овој институцији јасно је да би много више пажње требало посветити професионалној оријентацији деце и ускладити њихове жеље са реалним потребама. Евидентно је да се велики број деце након завршене основне школе одлучује за наставак школовања на страни, што је још један показатељ неадекватне понуде занимања и још један доказ да у наредном периоду овом питању треба посветити већу пажњу. У зависности од евентуалне другачије понуде занимања која би била адекватна како за децу тако и за потребе средине потребно је и додатно опремити школу и ангажовати одговарајући стручни кадар.

Просторни, организациони, технички и менаџмент услови за рад појединих школа су неадекватни и неусклађени са реалним потребама. Проблем безбедности деце који је евидентан како у самим школама, тако у школским двориштима и школском окружењу заслужује много више пажње и тражи конкретна решења и акције. Поједини проблеми се могу решити једноставним постављањем ограда око дворишта, а за поједине треба много више стручног и професионалног ангажовања у раду са децом и целом породицом. Такође, недостају квалификовани кадрови који би организовано сарађивали са другим школама, факултетима и локалном привредом у целини, као што је и веома битно повезивање образовних институција (кроз програме, реализујући их самостално или у сарадњи са локалним властима) са другим едукативним, научним и финансијским центрима како би се креирао амбијент за укључење у савремене програме и пројекте.

3.4.5. Здравствена заштита

Нова здравствена политика, имајући у виду стандарде Светске здравствене организације подразумева оптималну ефикасност система здравствене заштите, укључење приватне праксе у систем здравственог осигурања, уједначавање услова пружања здравствене заштите и побољшање стручног рада запослених у овим установама. У складу с тим,

приоритет треба да буде заштита здравља деце и омладине, као и развој превентивних програма у циљу побољшања здравственог статуса целокупног становништва што је, између осталог, и саставни део националне здравствене стратегије.

Здравствене услуге у општини Александровац пружа Дом здравља „Добривоје Гер Поповић“ који у свом саставу има стационар и 10 здравствених амбуланти и 3 здравствене станице. Осим тога здравствене услуге становништву пружа и 5 приватних стоматолошких ординација, 1 педијатријска и 2 гинеколошке ординације, као и 1 лабораторија и 1 физијатријска ординација.

У оквиру Дома здравља „Добривоје Гер Поповић“ здравствену заштиту пружају следеће службе: хитна, општа медицина, медицина рада, стоматолошка, као и патронажна служба. Осим тога у оквиру исте установе функционише и дечији диспанзер, као и следеће специјалистичке амбуланте: гинеколошка, интернистичка, пулмолошка, офтамолошка, физијатријска и неуропсихијатријска.

У склопу примарне здравствене заштите не постоје самостална саветовалишта већ се саветодавни рад обавља кроз рад других служби и диспанзера: Диспанзера за жене, децу, школску децу и омладину. Према званичним подацима на територији општине Александровац на 1 000 становника долази 0,75 лекара.

Код извесног броја младих људи у општини присутне су промене социјално-емоционалне равнотеже, психофизиолошке промене и промене понашања. Најизраженији проблем је у појави појачаног конзумирања наркотика и алкохола.

У оквиру промене социјално-емоционалне равнотеже изражене су депресивне тенденције, анксиозни поремећаји са паничним нападима, поремећај прилагођавања, опсесивно–компулсивни поремећаји, проблеми идентификације, смањено интересовање и интелектуална радозналост као и пад самопоуздања.

Промене психофизиолошке равнотеже су мање изражене и често су последица поремећеног биолошког ритма (касни изласци у ноћним сатима, спавање током дана до касних послеподневних сати), које самим тим утичу на њихову интелектуалну ефикасност.

У оквиру промена понашања младих нема изражене агресивности и аутоагресивности, али је више присутна пасивност младих и њихова изолација. Најизраженија је токсикоманија и то конзумирање алкохола и дувана, на првом месту, а после тога конзумирање наркотика.

До данас у општини не постоји тачна евиденција броја младих који конзумирају алкохол, дуван и наркотике.

3.4.6. Цивилни (НВО) сектор

На територији Општине Александровац у области социјалне заштите и другим областима активни су Црвени крст, невладине организације и Културно уметничка друштва:

1. **Црвени крст** Алесандровац је друштвено-хуманитарна организација која делује на подручју општине Александровац и као саставни део Црвеног крста Србије има положај организације која помаже надлежним органима општине Александровац у хуманитарној области.

У вршењу јавних овлашћења, спровођењу програма активности, пружању услуга и испуњавању циљева и задатака, Црвени крст сарађује са надлежним државним органима, органима локалне самоуправе, као и са установама и организацијама у области система

здравствене заштите, социјалне заштите, пензионог и инвалидског осигурања, просветом и другим облицима организовања заштите и спасавања становништва, материјалних и других добара, црквама и верским заједницама, предузећима и другим облицима организовања за обављање делатности или услуга, невладиним организацијама и грађанима.

Црвени крст Александровац је организација са значајним инфраструктурним и људским ресурсима, великим бројем активиста, људима добре воље и бројним добровољним даваоцима крви, која је кроз низ делатности обезбедила изванредан степен самоодрживости. У овом погледу највећи је допринос Одмаралишта у Митровом Пољу. У предходном периоду у овај објект је доста инвестирано тако да сада пружа изузетне услове за рекреативно спортски туризам и представља ресурс локалне заједнице који може да значајно допринесе задовољењу потреба појединих циљних група, као што су деца и омладина и особе са инвалидитетом.

2. Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним особама општине Александровац је социо хуманитарна организација која окупља родитеље, стручњаке, и волонтере у циљу пружања помоћи ментално недовољно развијеним особама и њиховим родитељима, а у циљу побољшања квалитета живота корисника. Тренутно на евиденцији „Друштва“ регистровано је 152 корисника.

„Друштво“ је основано јула 2001. и одмах након тога кренуло са реализацијом првих пројеката. Уласком у буџет општине Александровац 2004. „Друштво“ је добило простор за рад и једно плаћено лице што је омогућило увођење нових активности и убрзани развој. Од 2004. реализовано је више пројеката, што је омогућило увођење услуге „Дневног Центра“ од јануара 2007., на чијој реализацији је укључено шеснаест реализатора. Структура корисника је врло хетерогена како по старосној структури тако и по степену ометеност. Ова услуга подразумева целодневно збрињавање и ангажовање ментално недовољно развијених особа у заштићеним условима. У свом раду „Друштво“ сарађује са свим локалним институцијама, а највише са Центром за социјални рад, школама, и вртићем. „Друштво“ у свом раду окупља све заинтересоване и пружа помоћ и подршку и онима који нису МНРО али су у стању социјалне потребе које им могу бар донекле бити задовољене. Основни циљ је пружити подршку и помоћ развоју максималних капацитета сваког појединачног корисника у складу са његовим потенцијалима.

У свом раду „Друштво“ сарађује и са осталим „Удружењима“ сличног типа, Републичким савезом, ресорним министарством и НВО организацијама.

3. Друштво пријатеља деце је организација која се бави децом, подстичући њихово стваралаштво и креативност организујући разне конкурсе и прославе. Најинтензивнија је активност током „Дечје недеље“ када у сарадњи са школама и другим локалним институцијама организују свакодневне активности од културно уметничких преко едукативних до спортских.

4. Асоцијација младих је организација младих која је основана током 2008. у оквиру израде стратегије за младе на националном нивоу. Основни циљ оснивања асоцијације је помоћ и подршка младима како би се на адекватан начин суочили са изазовима који се пред њих постављају.

5. Удружање ратних војних инвалида окупља инвалиде из задњих ратова пружајући им правну и материјалну помоћ, уз посебан акценат на помоћ деци палих бораца.

6. Коло српских сестара основано у време ратних дешавања и великог прилива избеглица изворно се бавило прикупљањем и дистрибуцијом хуманитарне помоћи, док

сада своје активности највећим делом усмеравају на разна културна дешавања и обележавања верских празника.

7. **Културно Уметничко Друштво „Грозд“**, основано 2006. те, окупља децу, младе и нешто старије суграђане који су организовани у више ансамбала и певачких група. Врло активно се укључују у све културне догађаје и манифестације како у нашој средини тако и на бројним гостовањима. У скорије време формирана су и Културно Уметничка Друштва: Лаљислед, Гаревина и Дашница.

8. **Удружење пензионера**, основано седамдесетих година, бави се пружањем помоћи угроженом члановима, организовањем излета, набавком огрева и сличним активностима.

3.4.7. Култура

Културни живот, па према томе и културна историја Александровца имали су почетке у два деценијама крајем деветнаестог века, када се, постепено, и на темељима школског система и школске зграде, у којој су се најчешће на светосавским забавама, окупљали ђаци, учитељи, грађани и сељани мале вароши и околине. Иако скрајнут, без директних саобраћајних веза са Крушевцем, па потом Београдом, Александровац уз све бројније школске нараштаје, добија новине, публикације, повеље и хералдику, а деведесетих година и прву књижару. Популарна књига, романтичарског садржаја, улази у све трговачке и занатлијске куће, а Народна библиотека, званично, отвара своја врата 1872 године и данас располаже фондом од око 50000 књига.

Од краја прошлог столећа, до Балканских ратова и Првог светског, поред све виталнијег просветног живота града и околине, брже и организованије расте и грана се културни живот. Трговачке и занатлијске забаве, имају карактер културног садржаја и уметничких детаља, а студенти и официри, пореклом из Жупе, доносе и позоришне, књижевне, па чак и филмске сензације. Народне радиности и вештине (ћилимарство, резбарство, клесарство, итд) доживљавају и приватну и друштвену презентацију. Савремена, већ унапредовала архитектура и грађевинарство улепшавају и витализују град, а престонички "имици" представља здање поп Марка Богдановића, у којој је данас богат археолошки и етнологски материјал.

Између два Светска рата расте број приватних библиотека, а Српска књижевна задруга, матица српског народа, има близу сто претплатника. Поред Народне, оснива се и брзо увећава књижевним фондом, Школска библиотека. Здравствено просвећивање и оснивања Пољопривредне школе и Раденичке, негују и обликују културно-просветне манифестације преданог и достојног рада стотине грађана блиских магистрала народне културе и стваралаштва. Иако без континуитета, Аматерско позориште у Александровцу обрадује грађане са четири или пет представа годишње. Биоскоп "Браће Симића", од тридесете године, приказује најновије, најпре неме филмове са "циганском музиком", из Кожетина, а потом звучне који у мали градић, наоко "богу иза леђа" доводи једну Грету Гарбо, Мориса Шевалијеа, Тревор Хауарда, Рамон Новара, младу Бет Дејвис, Клерк Гебла.

Просветни, привредни, културни и забавни живот Александровца има све веће и светлије место у медијима, онога времена и већ унапредовале технике. Станислав Винавер 1926. пролази кроз мали град или престоницу Жупе, и записује уметничку репортажу, а Вељко

Милићевић, уредник "Политике" у путопису "Путовање кроз Србију" посвећује путописни есеј о чудесном виноградарском амфитеатру око кожетинске цркве.

Са изградњом и отварањем Дома културе, најзад, сви облици културног живота и уметничке продукције добијају широко и функционално место. И манифестација "Жупска берба" подстиче и друге занимљиве и посећене манифестације: позоришне, сликарске, фолклорне, забавне, а филмови се приказују током целе недеље.

Александровац постаје сустваралачка арена уметника из Београда, Крушевца, Краљева, Крагујевца. На књижевним вечерима су гостовали: Душан Матић, Танасије Младеновић, Мира Алечковић, Десанка Максимовић, Стеван Раичковић, Милић од Мачве, а Књижевни клуб окупља све млађе песнике и песникиње. Захваљујући Милосаву Бонџићу легендарном историчару, етнологу и великом културном посланику завичајни музеј жупе додија достојну зграду. Музеј успоставља везе са Српском академијом наука и уметности, које кулминирају Симпозијумом, тродневним, о прослави Осам векова Жупе Расине са репрезентативним дизајном који је свеколико украсио град.

Из недара народне, рустикалне, "наивистичке" продукције израстају врсни, особени уметници, превазиђеног локалног значаја, сликар јапанске технике Сава Пољански, и вајар-рустик Станислав Павловић-Шуки. Архаичном забавном животу такозваних "Забава" сада најчешће доприносе Ловачко удружење и Шоферски сталеж, а фестивал фолклорних ансамбала из Србије, Бугарске, Румуније, Русије, одржава се сваке године у месецу септембру.

3.4.8. Спорт

Спорт у Жупи има веома дугу традицију, дужу од једног века. Фудбал и рукомет су најпопуларнији, док су неке од спортских дисциплина временом прешле у историју.

Према истраживањима Светомира Томића, садржаним у рукопису за књигу "Спортски живот у Жупи током XX века", најстарија спортска дисциплина је лов. Жупљани су још 1898. године, пре више од једног века, имали своје Савезно ловачко удружење Александровац које је окупљало велики број чланова.

У Александровцу је постојало "Соколско" друштво (од 1928. године) као и Друштво за телесно васпитање "Партизан" (од 1952. године).

При наведеним спортским организацијама или самостално, организоване су бројне спортске дисциплине: планинарство (1952.), извиђачи (1952.), гимнастика, бокс, рвање, џудо, карате, боди билдинг.

У Жупи се дуго и успешно играла кошарка (1952.), одбојка (1950.), тенис (1946.), стони тенис (1950.) и бадминтон (1960). Упражњаван је бициклизам (1946.), мотоциклизам (1949/50. и данас), аутомобилизам (1957. и данас) и у новије време картинг. Сада далеке 1937., 1938. и 1939. године Жупа је дала троструког коњичког победника војске Мале Антанте.

У свим наведеним спортовима Жупљани су постизали запажене резултате и освајали бројне медаље и признања.

Спортски клубови представљају ресурс локалне заједнице, а огледа се у постојању клубова: ЖОРК „Жупа“, ЖОК „Жупа“, ОФК „Пикси“, ОФК „Жупа“, Џудо клуб „Жупа“, Шах клуб „Жупа“, Шах клуб „Расина“, Кошаркашки клуб „Жупа“, Карате клуб „Александровац“, РК „Жупа“, Тениски клуб „Моника“, Спортско риболовачко друштво „Врело“, ОК

„Жупа“, АМСК „Жупа“, АМРТ „Жупа јуниор“. Општински фудбалски савез (општинска фудбалска лига броји 10 клубова са територије општине Александровац), Окружна фудбалска лига у којој се такмиче три сеоска клуба: ФК „Слога“ – Дашница, ФК „Ратајац“ - Ратаје и ФК „Жупски бисер“ - Лаћислед.

ФК „Жупа“ је један од најстаријих клубова у Србији. Формиран је давне 1922. године и такмичи се у Српској лиги.

РК „Жупа“ је формиран 1954. године и две године се такмичио у Супер лиги Србије. Из њега је потекао и један од најпознатијих репрезентативаца Иван Лапчевић.

ЖРК „Жупа“ постоји шест година и такмичи се у Првој лиги Србије. Изванредне резултате је остварила са млађим категоријама девојчица рођеним 1994. године које су више година најбоље у Србији. Сања Лапчевић је пионирска и кадетска репрезентативка Србије, Катарина Радовић је пионирска репрезентативка Србије, а такође у 1996. годишту репрезентативке су Елена Шароњић и Анђела Филиповић.

ЖОК „Жупа“ је млад клуб али је бележио одличне резултате у млађим категоријама, сада се такмичи у Другој лиги.

Шах клуб „Жупа“ је клуб са традицијом и има шахисте са звањем мајстора који су такође били репрезентативци. Посебно се истичу брат и сестра Бојовић.

Сви колективни спортови (фудбал, рукомет, одбојка, шах) имају млађе категорије које постижу добре резултате у свом узрасту, а који се крећу од 1994. до 2000. годишта.

Близу четири деценије на теренима у Митровом Пољу одржавају се жупске спортске-јулске игре на којима у више спортских дисциплина учествује преко 1500 такмичара.

Од 2000. године Александровац има вишенаменску халу спортова која значајно доприноси масовности и развоју спорта.

3.4.9. Туризам

Општина Александровац поседује велике потенцијале за развој туризма, близина Копаоника и Врњачке Бање, манастир Свети Врачи у Плешу, манастир Руденице, реновиран манастир Дренча, остаци средњовековног града Козника, Митрово Поље као ваздушна бања, добра саобраћајна повезаност села, пољане - специфична виноградарска насеља, привредно-туристичка манифестација "Жупска берба" са традицијом од близу четрдесет година, Завичајни музеј Жупе и будући Музеј виноградарства и винарства са винотеком, једини те врсте у земљи.

У Жупи постоји вековна традиција да се берба грожђа слави као општенародни празник. Сваке године, крајем септембра и почетком октобра, одржава се привредно-туристичка манифестација "Жупска берба". Тада Жупу походе бројни туристи из земље и света.

По традицији дугој више од једног века одржава се изложба пољопривредних производа убраних у раскошним недрима Жупе.

Део пешачке зоне, у центру града, претвара се у Винску улицу дуж које своје производе нуде најбољи виноградарски и винари Жупе. Берби у част, а полазећи од старе латинске изреке - где је Бахус (бог вина), ту је и Венера (богиња љубави), бира се Богиња вина. Из фонтане у центру града, у којој се налази скулптура грозда као симбола рађања и трајања Жупе, пут неба узлете млазеви рујног вина које се посетиоцима бербе дели бесплатно.

3.4.10. Медији

Од медија на територији општине ради Информативни центар при општини, радио и ТВ „Дискос“, регионална телевизија РТ Крушевац и локалне новине „Новине Жупске“ и „Расина Прес“.

3.5 SWOT АНАЛИЗА

SWOT анализа (интерна и екстерна самопроцена локална заједнице) је методолошки алат, коришћен у циљу одређивања конкурентске позиције локалне заједнице. Представљао је основни инпут за дефинисање стратешких праваца и приоритета и то, пре свега, део анализе који се односи на слабости. Наиме, евидентиране слабости служе као основа за квалитетно планирање развоја, тако што ће дефинисани приоритети и циљеви указивати на потребу и начин елиминисања тих слабости.

ПРЕДНОСТИ	ШАНСЕ
<ul style="list-style-type: none">-постојање КЗМ и Савета за младе-висок ниво безбедности-висок ниво развијености омладинског спорта-висок ниво сарадње међу актерима који се баве младима-традиционалне манифестације-одељења високих школа-Музеј винарства и Завичајни музеј Жупе-у постојећим стратегијама млади препознати као приоритетна циљна група	<ul style="list-style-type: none">-развијање туристичких капацитета и потенцијала-оснивање саветовалишта за младе-оснивање Омладинског клуба-развијање програма вршњачких едукација-учествовање у донаторским програмима и конкурсима-програми НСЗ и Фонда за развој-могућности сарадње на међуопштинском и регионалном нивоу у области унапређења положаја младих-већа доступност информација преко локалних медија
СЛАБОСТИ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none">-миграција село/град и мали градови/велики градови-удаљеност од великих центара-неразвијени туристички и смештајни капацитети-недовољно развијена културна понуда у општини-слабо развијена привреда-недовољно развијен сектор НВО који се бави младима-неарразвијена путна инфраструктура-недовољно развијени програми неформалног образовања	<ul style="list-style-type: none">-депопулација-лоша економска ситуација у земљи-смањен број радних места-неадекватно законодавство-болести зависности-недовољна буџетска издвајања намењена унапређењу положаја младих и нередован прилив буџетских средстава могу да угрозе реализацију планираних активности-нестабилна политичка ситуација-неизграђени односи међуопштинске сарадње у области унапређења положаја младих

3.6 РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА ПОТРЕБА И ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ

Канцеларија за младе из Александровца спровела је истраживање положаја и потреба младих. Утврђени су ставови младих о провођењу слободног времена, ставови о активизму младих, безбедности у граду, запослењу и ставови о девијантном понашању младих.

Узорак, време и место истраживања

За добијање потребних података неопходно је било да се одреди обим анкетирања, тј. да се из популације младих, коју чине особе од 15 до 30 година старости, изабере они који ће бити анкетирани. Укупно је анкетирано 125 испитаника из Александровца. Анкетирање је обављено децембра 2009. године.

Полна и старосна структура

Узорак чине 77 (61,6%) испитаника женског пола и 48 (38,4%) испитаника мушког пола. (График 1.)

График 1. Полна структура

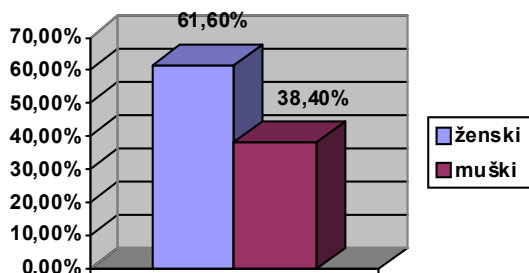
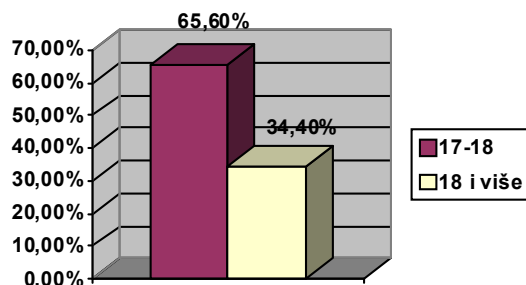

График 2. Старосна структура

Испитаници су подељени у две старосне групе : прву групу чине млади старости од 17 до 18 година (65,6%), док друга група обухвата младе преко 18 година старости (34,40%) (График 2.)

Проблеми младих у граду

Одговори на питање "Шта сматрате највећим проблемом у граду", приказани су у Табели број 1. Млади су као највеће проблеме у граду препознали наркоманију (1. ранг), незапосленост (2. ранг), алкохолизам (3. ранг), недостатак подршке младима од стране локалне самоуправе (4. ранг) и проблем загађене животне средине (5. ранг).

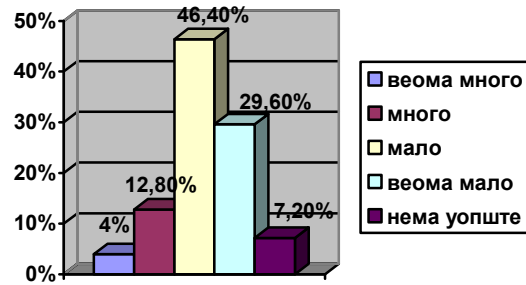
Табела 1. Проблеми младих у Граду

Шта сматрате највећим проблемом младих у месту у коме живиш?	Ранг	А. средина
Наркоманија	1	2,21
Незапосленост	2	2,3
Алкохолизам	3	2,6
Недостатак подршке младима од стране локалне самоуправе	4	2,8
Загађена животна средина	5	2,84
Немогућност размене искустава са младима из других држава	6	2,86
Недостатак културних дешавања и могућности за забаву младих	7	2,87
Недовољна информисаност о могућностима који млади имају (размене, стипендије)	8	2,91
Сиромашна понуда спортских и рекреативних активности	9	2,94
Немогућност додатног образовања	10	2,94
Недовољна укљученост у процесе доношења одлука у заједници	11	3,03
Делинквенција и криминал	12	3,08

Слободно време младих у граду

На питање "Колико у граду у којем живиш има могућности за забаву и разоноду младих твог узраста", испитаници су одговорили на следећи начин: веома много (4%), много (12,8%), мало (46,4%), веома мало (29,6%) и нема уопште (7,2%) (График 3.)

График 3. Могућности за забаву и разоноду

Резултати показују да је 42,4% младих задовољно местима за провођење слободног времена, а 44,8% испитаника није задовољно понудом места за провођење слободног времена.(График 4.) Млади слободно време проводе бавећи се спортом (18,4%), поред компјутера и у телефонирању (27,2%), пратећи ТВ програм (13,6%), са породицом (9,6%), са пријатељима (23,2%) и одласком на културне догађаје (8%). (График 5.)

График 4. Задовољство местима за провођење слободног времена

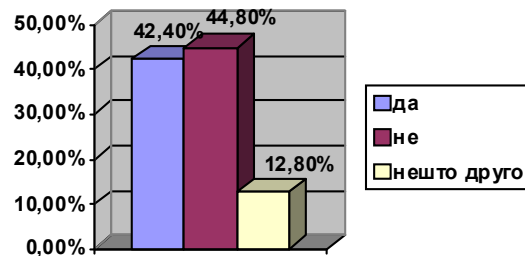
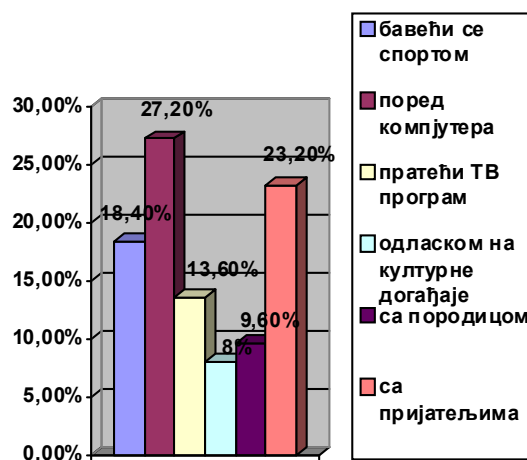
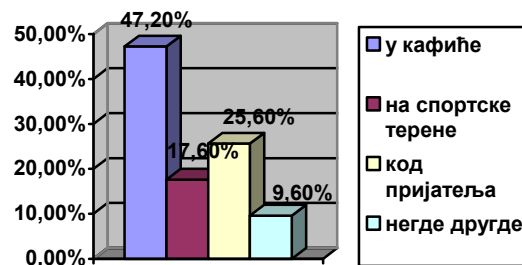

График 5. Провођење слободног времена

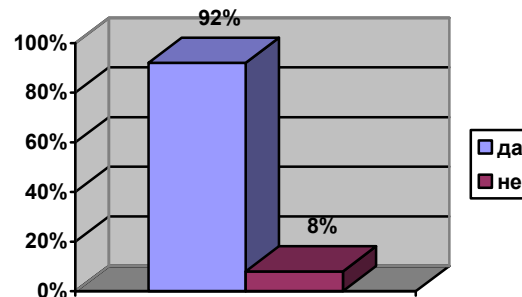
На питање "На која места најчешће идете у слободно време", испитаници су одговорили на следећи начин : у кафиће (47,2%), на спортске терене (17,6%), код пријатеља (25,6), негде другде (9,6%). (График 6.)

График 6. Места за провођење слободног времена

Велика већина испитаника (92%) сматра да је потребно имати више културних дешавања у граду. (График 7.)

График 7. Потреба за културним дешавањима

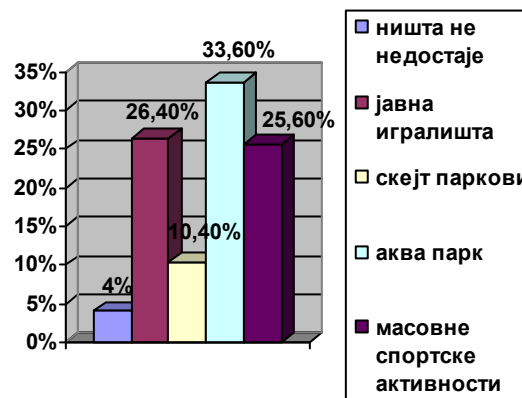
Младима од културних дешавања недостају концерти (1. ранг), биоскоп (2.), позориште (3. ранг), фестивали (4. ранг), културни перформанси и уличне манифестације младих (5. ранг), покретне музејске поставке (7. ранг). (Табела 2.)

Табела 2. Недостатак културних дешавања

Културна дешавања	Ранг
Концерти	1
Биоскоп	2
Позориште	3
Фестивали	4
Културни перформанси	5
Нешто друго	6
Покретне музејске поставке	7

Од спортских дешавања младима недостаје аква парк (33,6%), јавна игралишта и игралишта у парковима (26,4%), масовне спортске активности (25,6%), скејт паркови (10,4%). Остали испитаници (4%) сматрају да ништа не недостаје од спортских дешавања. (График 8.)

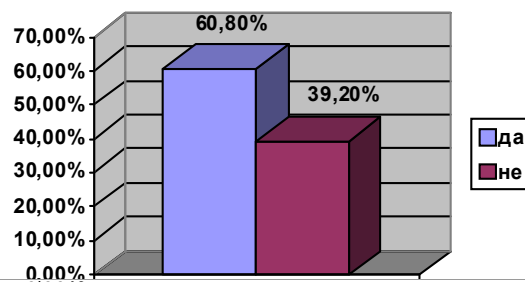
График 8. Недостатак спортских дешавања

Избор занимања

Више од половине испитаника (60,8%) сматра да им је потребна помоћ у избору занимања као и у отпочињању самосталног посла / каријере, док остали испитаници сматрају да им таква помоћ није потребна (39,2%). (График 9.)

График 9. Помоћ у отпочињању

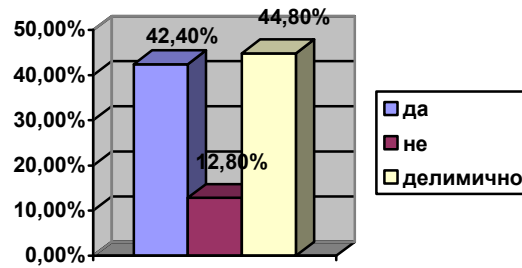

избору занимања и каријере

Безбедност

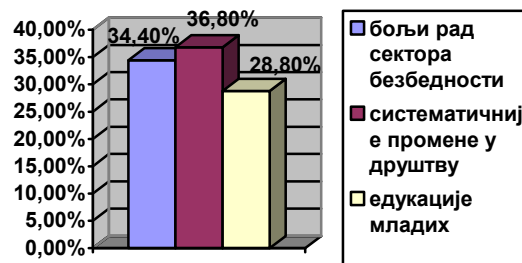
Делимично сигурно и безбедно у граду се осећа 44,8% испитаника, док се 12,8 % младих не осећа сигурно и безбедно у граду. Остали испитаници (42,4%) се осећају безбедно. (График 10.)

График 10. Безбедност и сигурност

На питање "Шта би могло да помогне да се осећаш безбедније", испитаници су одговорили на следећи начин: 34,40% испитаника сматра да сектор безбедности треба боље да ради свој посао, 36,8% испитаника сматра да су неопходне систематичније промене у друштву (мање корупције и слично), док 28,8% испитаника мисли да би едукације младих помогле да се они осећају безбедно и сигурно. (График 11.)

График 11. Механизми повећања безбедности

Безбедним у школи се сматра 60,8% младих, док се делимично безбедним у школи сматра 32% испитаника. Остали испитаници (7,2%) се не сматрају безбедним у школи.

Ситуацији насиља у школи, граду, породици присуствовало је 72,8% младих, и у таквим ситуацијама 16 % испитаника се умешало у сукоб, 22,4% испитаника се није умешало у сукоб због страха и 29,6% испитаника се није умешало у сукоб јер сматрају да то није њихова брига. (График 13.) Ситуацији насиља никада није присуствовало 27,2% испитаника. (График 12.)

График 12. Присуство ситуацији насиља

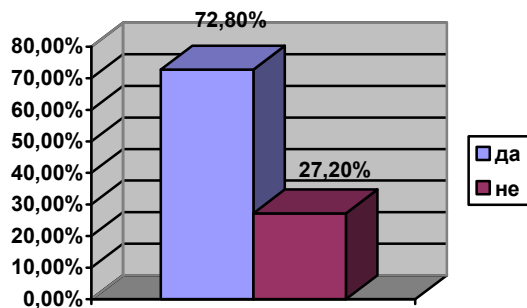
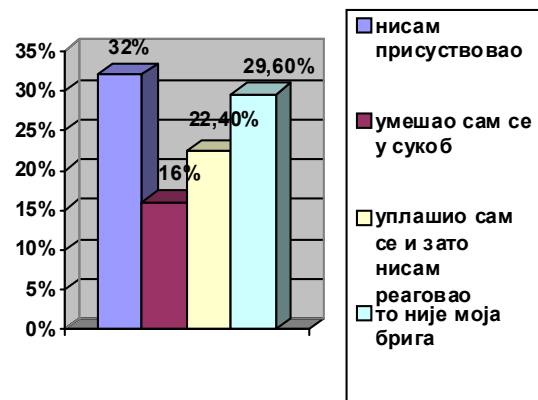

График 13. Реакција на насиље

Школа

Велика већина испитаника (84,8%) сматра да школе не организују ваннаставне садржаје који су занимљиви младима.

На питање : "Шта знаш о ученичком парламенту твоје школе", испитаници су одговорили на следећи начин: 68% испитаника је упознато са радом ученичког парламента преко представника свог одељења, 26,4% младих зна да постоји ученички парламент али не зна чему он служи и 5,6% испитаника није упознато са постојањем ученичког парламента. (Табела 3.)

Табела 3. Обавештеност о раду ученичког парламента

Шта мислиш о ученичком парламенту твоје школе?	%
Представници ученичког парламента из мог одељења стално нас упознају са радом парламента	68
Знам да у мојој школи постоји ученички парламент, али не знам чему он служи и шта се тамо ради	26,4
Не знам да у мојој школи постоји ученички парламент	5,6
Укупно	100,00

Активизам младих

У рад неког удружења или организације укључено је 14,4% испитаника. Остали испитаници нису укључени у рад неког удружења или организације јер немају времена (24,8%), зато што их не интересују такве активности (12,8%) или зато што не знају шта

све постоји у граду (28,8%). Да се укључи у рад неког удружења или организације планира 19,2% испитаника.

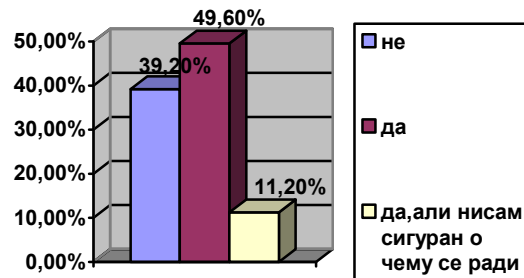
Испитаници сматрају да на нивоу Града треба да се организује и развије клуб за дружење и организовање журки за младе (1. ранг), хуманитарне акције и прикупљање новца за сиромашне (2. ранг), фудбал (3. ранг), курс страних језика (4. ранг), школа латино плеса (5. ранг), курсеви о организовању догађаја за младе (6. ранг), напредна обука за рад на рачунару (7. ранг), екстремни спортови (8. ранг) и тенис (9. ранг). (Табела 4.)

Табела 4. Активности на нивоу Града

Сматрате ли да нешто од овога треба да се организује и развија на нивоу општине?	Ранг
клуб за дружење и организовање журки за младе	1
хуманитарне акције и прикупљање новца за сиромашне	2
фудбал	3
курс шпанског/..... језика	4
школа латино плеса	5
курсеви о организовању догађаја за младе	6
напредна обука за рад на рачунару / компјутерска играоница	7
екстремни спортови	8
тенис	9

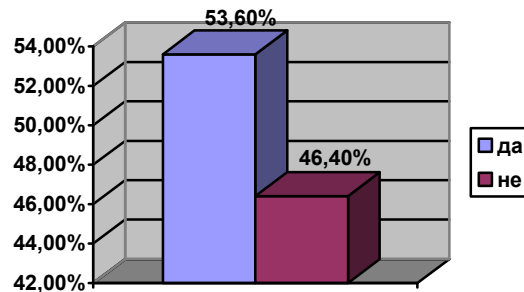
Више од половине испитаника (60,8%) зна да у граду постоји Канцеларија за младе, али 11,2 % испитаника није сигурно којим се активностима Канцеларија за младе бави. Остали испитаници (39,2%) не знају да у граду постоји Канцеларија за младе.

График 14. Информисаност о постојању Канцеларије за младе

Нешто више од половине испитаника (53,6%) је информисано да градска власт спроводи програме и активности за младе. (График 15.)

График 15. Информисаност о спровођењу програма и активности за младе на нивоу Града

Најважнија област којом би Канцеларија за младе требало да се бави јесте подстицање запошљавања младих (1. ранг), унапређење образовања (2. ранг) и решавање питања нетолеранције и насиља (3. ранг). (Табела 5.)

Табела 5. Област деловања Канцеларије за младе

Област деловања	Ранг
Подстицањем запосљавања младих	1
Унапређење образовања	2
Решавање питања нетолеранције и насиља	3
Унапређење здравља младих (едукација, тренинзи..)	4-5
Подршка у бављењу спортом	4-5
Обезбеђивање доступности информација од значаја за младе	6
Унапређивање понуде културних дешавања	7
Укључивање младих у процес партиципације	8
Ојачавање и подршка цивилном сектору	9
Нешто друго	10

Већина (86,4%) младих би волела да постоји могућност да млади одлучују о важним питањима за њих на нивоу целе локалне заједнице. Такође, 84,8% испитаника жели да учествује у изради Акционог плана за младе на нивоу Града.

Млади би се као волонтери најчешће ангажовали у области социјалне заштите, здравља и образовања. (Табела 6.)

Табела 6. Активности волонтера

Активности	Фреквенција
Екологија	32
Култура	35
Здравље	43
Образовање	41
Социјална заштита	52
Нешто друго	12

Када би им се пружила прилика, велика већина младих (84,8%) би напустила град за разлику од осталих испитаника (15,2%) који би остали.

На питање "Шта би у граду могло да се промени да већина младих остане у њему", испитаници су у већини случајева одговорили да је најважнија промена могућности за запослења, тј. више радних места и бољи стандард. (Табела 7.)

Табела 7. Промене у граду

Промене	Ранг	Фреквенција
више могућности за запослење, нова радна места	1-2	84
веће плате, бољи стандард	1-2	84
могућности за школовање	3-4	48
све, много тога	3-4	48
више културних и спортских садржаја	5	36
боља понуда места за излазак	6	29
смањење делинквенције и криминала	7-8-9	16
изградња базена	7-8-9	16
израда акционог плана за младе	7-8-9	16
мање загађености	10	15
укључивање младих у решавање проблема, активизам младих	11	14
отварање омладинског клуба	12	10
боље комуналне услуге	13	7
нешто друго	14	3

Девијантно понашање младих

Испитаници сматрају да није у реду да неко њихових година носи пиштољ или нож у школи (96%), украде нешто вредно (96,8%), започне тучу са неким (91,2%), нападне

неког са намером да га озбиљно повреди (96%), изостане из школе без знања својих родитеља (45,6%), пије пиво, вино или неко друго алкохолно пиће (36%), пуши цигарете (51,2%) и користи дрогу (96%). Може се уочити да испитаници имају већу толеранцију када су у питању облици понашања везани за изостајање из школе без знања родитеља и конзумирање алкохола и цигарета. (Табела 8)

Табела 8. Ставови о девијантном понашању младих

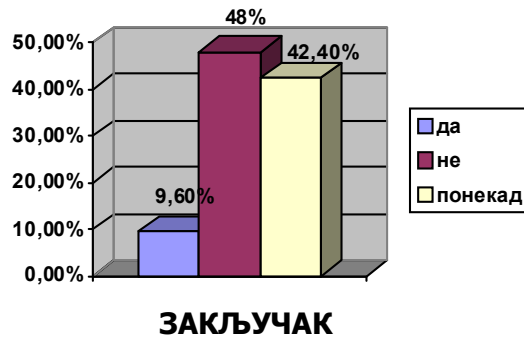
Да ли мислиш да је у реду да неко твојих година:	Да	Не
носи пиштољ или нож у школи?	4%	96%
украде нешто вредно?	3,2%	96,8%
започне тучу са неким?	8,8%	91,2%
нападне неког са намером да га озбиљно повреди?	4%	96%
изостане из школе без знања својих родитеља?	54,4%	45,6%
пије пиво, вино или неко друго алкохолно пиће?	64%	36%
пуши цигарете?	48,8%	51,2%
користи дрогу?	4%	96%

Већина младих (83,2%) не зна да у њиховој општини постоји Саветовалиште за младе у оквиру Дома здравља и социорехабилитациони Клуб за младе или су знали само за једно (8%). Само 8,8% испитаника је упознато са постојањем Саветовалишта за младе и клуба за младе. Већина испитаника (95,2%) никада није тражила неку врсту саветовања или помоћи.

Дискриминација младих

Дискриминисаним у односу на друге младе се осећа 9,6% младих, док се тако понекад осећа 42,4% младих из узорка. Остали испитаници (48%) сматрају да нису доведени у неповољнији положај у односу на друге младе. (График 16)

График 16. Дискриминација младих

- Млади су као највећи проблем у граду препознали наркоманију.
- Могућности за забаву и разоноду младих у граду су мале или веома мале, сматра 76,2% испитаника. Млади слободно време проводе бавећи се спортом (18,4%), поред компјутера и у телефонирању (27,2%), пратећи ТВ програм (13,6%), са породицом (9,6%), са пријатељима (23,2%) и одласком на културне догађаје (8%). Местима за провођење слободног времена задовољно је 42,4% испитаника.
- Велика већина испитаника (92%) сматра да је потребно имати више културних дешавања у граду. Младима од културних дешавања недостају концерти (1. ранг), биоскоп (2.), позориште (3. ранг), фестивали (4. ранг), културни перформанси и уличне манифестације младих (5. ранг), покретне музејске поставке (7. ранг). Од спортских дешавања младима недостаје аква парк (33,6%), јавна игралишта и игралишта у парковима (26,4%), масовне спортске активности (25,6%), скејт паркови (10,4%).
- У 60,8% случајева, младима је потребна помоћ при избору занимања, као и отпочињању самосталног посла / каријере.
- Делимично сигурно и безбедно у граду се осећа 44,8% испитаника, док се 12,8 % младих не осећа сигурно и безбедно у граду. Бољи рад сектора безбедности (34,4%), систематичније промене у друштву (36,8%) и едукације младих (28,8%) би помогле да се млади осећају безбедније. Делимично безбедним у школи се сматра 44,8% испитаника, док се 12,8% испитаника не осећа сигурно и безбедно у школи. Ситуацији насиља у школи-граду, породици присуствовало је 72% младих и у таквим ситуацијама већина испитаника није реаговала.
- Велика већина испитаника (84,8%) сматра да школе не организују ваннаставне садржаје који су занимљиви младима. Такође, већина испитаника зна да постоји ученички парламент, али 26,4% испитаника не зна чему он служи и којим активностима се бави.

- У рад неког удружења или организације укључено је 14,4% младих, док такву активност планира 19,2% испитаника.
- Више од половине испитаника (60,8%) зна да у граду постоји Канцеларија за младе, али 11,2 % испитаника није сигурно којим се активностима Канцеларија за младе бави. Нешто више од половине испитаника (53,6%) је информисано да градска власт спроводи програме и активности за младе. Најважнија област којом би Канцеларија за младе требало да се бави јесте подстицање запошљавања младих (1. ранг), унапређење образовања (2. ранг) и решавање питања нетолеранције и насиља (3. ранг).
- Млади би волели да одлучују о важним питањима за њих на нивоу целе локалне заједнице и да учествују у изради Акционог плана за младе.
- Када би им се пружила прилика, велика већина младих (84,8%%) би напустила град. Промена могућности за запослења, тј. више радних места и бољи стандард јесу најважније промене које би помогле да већина младих остане у граду.
- Млади у већини случајева негативно вреднују различите облике девијантног понашања, али уочено је да постоји већа толеранција када су у питању облици понашања везани за изостајање из школе без знања родитеља и конзумирање алкохола и цигарета. Већина младих (83,2%) не зна да у њиховој општини постоји Саветовалиште за младе у оквиру Дома здравља и социорехабилитациони Клуб за младе. Велика већина испитаника (95,2%) никада није тражила неку врсту саветовања или помоћи.
- Дискриминисаним у односу на друге младе се осећа 9,6% младих, док се тако понекад осећа 42,4% испитаника.

3.7 ПРЕСЕК СТАЊА И ПОЛОЖАЈА МЛАДИХ

Општи приказ

Општина Александровац је мала и привредно недовољно развијена локална заједница са сталним одливом становништва, посебно младих, ка већим градовима (пре свих Крушевац и Београд) и другим земљама, у потрази за послом и бољим животом. Уочљива миграција млађег становништва ка већим привредним центрима главни је узрок неповољне старосне структуре становништва Општине, као и негативног природног прираштаја.

Од 1991. до 2002. године укупан број становника Општине опао је за 2.264 становника или за око 187 становника годишње. С обзиром да већ деценијама није ништа системски рађено да се популарише живот у мањим, претежно сеоским срединама, останак у руралним пределима претворио се у симбол превазиђеног и непопуларног начина живота, који младима нема много шта да понуди. С друге стране, опште сиромаштво је утицало на то да млади немају услова за школовање и живот у већим срединама, јер њихове породице, као базична подршка, немају средстава да им помогну, јер су и сами кроз године кризе, најчешће озбиљно осиромашили.

Пољопривреда је најзаступљенији вид привреде у Општини. Општина има идеалне услове за експанзију пољопривреде. Природне предиспозиције и близина крушевачког тржишта условили су развој великог броја пољопривредних делатности.

Основни проблеми

У општини Александровац, као и у већини општина у Србији, дуги низ година уназад не постоји системско бављење питањем младих. Због тога су проблеми младих бројни и разноврсни. Ипак, на основу наведених података и анализа из претходних одељака, као основни проблеми посебно се издвајају следећи:

Проблем незапослености младих - Као и на глобалном, државном нивоу, и у општини Александровац је један од највећих проблема проблем незапослености. Овај проблем се негативно одражава на квалитет живота младих и узрокује низ других проблема. Један од основних разлога због којих млади напуштају свој родни крај јесте управо недостатак радних места и немогућност запослења. Тежња младих за одласком, било ван земље, било у велике градове у земљи (Крушевац и Београд најчешће), свакако је у највећој мери проузрокована немогућношћу да пронађу адекватно запослење.

Незапослених младих по подацима НСЗ из фебруара 2010. године (до 29 година) је 659 лица што чини 24,52% укупног броја незапослених на нивоу општине, а од чега је 367 лица женског пола.

Према подацима НЗС, млади су неспремни да раде и ван свог занимања. Такође је, према НЗС, присутна спремност младих да раде на црно уз нешто већа примања без пријаве у радни однос. Оно што посебно брине код једног броја младих јесте и чињеница неспремности да траже посао, као и својеврсне пасивности.

Пољопривредни и туристички потенцијали Општине су јако добри. Ово би требало искористити при решавању проблема незапослености младих, подстицањем развоја пољопривреде и туризма, као и адекватним едукативним програмима за оснивање пољопривредних газдинстава, односно развијање туристичких и угоститељских ресурса.

Решавање проблема незапослености, као једног од централних проблема, свакако би могло да доведе и до ублажавања осталих проблема, односно, уколико се у томе не успе, незапосленост може дугорочније паралисати развојне шансе Општине.

Проблем активизма и мобилности младих - Активизам младих општине Александровац, с обзиром на потенцијале заједнице и наравно потребе младих - на ниском је нивоу. Евидентан је низак степен укључености младих у дефинисању и задовољењу својих потреба унутар заједнице. Смислено учешће младих у друштву захтева сигурно, пријатељско и подстицајно окружење које омогућава младима да учествују у процесу доношења одлука које директно утичу на квалитет њиховог живота и развој друштва у целини. Овај процес треба да се заснива на обавештености о могућностима које постоје у окружењу. Али, управо, недостаје пласирање информације намењене младима о могућностима, релевантним активностима, организованим догађајима и другим важним аспектима из њиховог живота.

У Александровцу су створени основни организациони предуслови за јачање активизма и мобилности младих пре свега преко Канцеларије за младе. И поред тога, перспективе за додатни омладински ангажман умањује непостојање других ресурса за омладинско самоорганизовање. Због тога је посебно неопходно подстицање омладинског активизма у средњим школама и оснивање и оснаживање невладиних организација које се баве младима.

Уочљива је и сиромашна понуда и низак степен укључености младих у културно-образовне, спортске и забавно-рекреативне програме у заједници. Осим делимично Црвеног Крста и КУД-а, Културно просветне заједнице и појединих спортских удружења, не постоје цивилне организације које примарно поспешују активизам младих. Нема адекватног садржаја и понуде који би укључили младе и смислено их ангажовали. Такође, недовољна је и партиципација младих у осмишљавању културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних програма.

Мобилност младих, која је јако важна због стицања и размене искустава и идеја, као и подстицања комуникације, на ниском је нивоу. У Општини нема организованих видова размене младих, ни на међуопштинском нивоу на државном и међународном нивоу.

У Александровцу је, формирањем КЗМ, створен основни организациони предуслов за јачање активизма и мобилности младих. КЗМ би требало да постане носилац решавања свих проблема младих и креатор бољег живота младих. Досадашњи резултати рада КЗМ већ говоре томе у прилог.

Поред јаке КЗМ, свакако да би бољем животу младих помогло и активније ангажовање цивилног сектора. Међутим, овај сектор је још увек недовољно развијен. Због тога је посебно неопходно подстицање оснивања и оснаживања невладиних организација које би се бавиле младима.

Неквалитетно провођење слободног времена и недостатак неформалног образовања - Упитник спроведен међу младом популацијом показао је да млади људи у Александровцу желе више културних, спортских и забавних садржаја, као и различите видове неформалног образовања.

Од младих као и од установа које се баве културом и образовањем, констатована је релативно сиромашна понуда и низак степен укључености младих у културно-образовне и забавно-рекреативне програме у заједници. Релевантне институције и организације, осим

у пар изузетака, не нуде посебне програме за младе, или их пак нуде спорадично и без посебног плана. Нема адекватног садржаја и понуде који би инволвирани младе и смислено их ангажовали.

Постојећи начини информисања младих о дешавањима за младе, неадекватни су и у раскораку са потребама младих. Такође, недовољна је и партиципација младих у осмишљавању културно-образовних, спортских и других забавно-рекреативних програма.

У Општини је, као последица опште културне дегенерације деведесетих година прошлог века, приметна и слаба заинтересованост младих за квалитетне садржаје из културе.

Поред значајних недостатака формалног (средњошколског) образовања, евидентан је и проблем неформалног образовања младих Александровца. У животу младих људи велики значај треба да има неформално образовање, које је замишљено као допуна формалном и неопходно је да би се подигао општи образовни ниво младих и развили њихови креативни потенцијали. Ипак, неформално образовање тренутно није у заједници довољно препознато и развијено и зато је потребно посебну пажњу посветити овом питању.

Наведене групе изазова препознали су и сами млади наводећи да их посебно погађа: мањак места за квалитетно провођење слободног времена младих; недостатак културних дешавања; школе не организују релевантна студијска путовања. Анкету је спровела Канцеларија за младе општине Александровац децембра 2009.

Здравље и безбедност младих - Општа анализа здравства у општини Александровац показује да, сем акција које спроведе установе као што су Дом здравља, Центар за социјални рад и Црвени крст не постоји системско, координирано и континуирано промовисање здравих стилова живота, нити организовано указивање на штетност употребе алкохола, дувана и других психоактивних супстанци. Управо одсуство, сталне, циљане и пријемчиве едукативне кампање за младе, нарочито за оне средњошколског узраста код којих је превенција посебно важна и корисна, један је од проблема који јесте важан, али је решив и изводљив без великих улагања.

Истраживања Светске здравствене организације и Уницефа показују да је у Србији здравље младих угрожено све већим порастом сексуално преносивих инфекција, болести зависности, као и депресије. Слична је ситуација и у Александровцу. По процени стурчних радника Дома здравља (тачна евиденција не постоји), од болести младих доминирају болести зависности, алкохолизам и пушење.

Слаба информисаност младих и недовољан рад са њима у области здравствене заштите стална су претња за просперитет заједнице. Такође, и сами млади су често незаинтересовани за лечење. Кроз заједничку сарадњу Дома здравља и Канцеларије за младе може се пуно урадити на побољшању здравствене заштите младих.

Одељак 4 СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ПРИОРИТЕТИ

При решавању наведених проблема три стратешка правца карактерисаће приступ којим се максимализује ефекат спровођења Акционог плана:

- 1. Повећање обима, квалитета и примерености услуга и активности намењених младима;**
- 2. Ојачавање локалних ресурса за омладински рад;**
- 3. Развијање регионалне сарадње за спровођење омладинске политике.**

Логика везе између ова три стратешка правца јесте у идеји да фундаменталне промене у прилагођености програмских садржаја за младе, повећању њихове разноврсности, доступности и обухвата – јесу могуће само ако се локални капацитети свих актера у заједници који раде са младима, а посебно Канцеларије за младе, ојачају, додатно умреже и прилагоде партиципативном менаџменту који укључује и саме младе; компезација за недостатке ресурса у самој заједници, у многим случајевима може се пронаћи коришћењем ресурса у региону.

За дефинисане групе проблема, локална заједница се одлучује да делује кроз три међусобно повезана приоритетна подручја рада са младима:

- 1. Унапређивање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих**
- 2. Оснаживање активизма младих и квалитетно провођење слободног времена**
- 3. Промовисање једнаких шанси, здравља и безбедности код младих**

Приоритет 1. - Унапређивање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих

Овај приоритет за развој заједнице у директној је вези са представљањем и разматрањем изнетим у одељку "Пресек стања и положаја младих", посебно са проблемима незапослености и недостацима образовног система и система неформалног образовања.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Недовољни развијена међуинституционална сарадња – недовољна сарадња образовних институција, привредних субјеката и Националне службе за запошљавање;
- Недостатак практичног радног искуства;

- Млади са ресурсима да се баве пољопривредом недовољно су подржани од локалних и регионалних стручних служби које треба да им олакшају приступ знањима и информацијама и контактима потребним за успех на компетативном тржишту;
- Недовољна оснаженост за професионално остваривање (низак ниво знања и мотивисаности). Посебно се истиче недовољна понуда неформалног образовања којим би незапослени млади стекли додатне вештине (информатичке, страни језици, финансијска едукација...) неопходне за добијање посла.

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Подстицати програме за активно тражење посла, преквалификацију и доквалификацију;**
- 2. Унапредити конкурентност младих на тржишту рада путем унапређења формалног и подстицањем различитих облика неформалног образовања младих;**
- 3. Развијати програме омладинског предузетништва у средњој школи;**
- 4. Развијати предузетништво кроз мере подршке младима који почињу сопствени бизнис;**
- 5. Подстицати програме волонтирања и-или стажирања кроз које би млади могли да стекну радно искуство;**
- 6. Промовисати и подржати развој пољопривредног домаћинства на компетативном тржишту.**
- 7. Подстакнути развој туризма кроз развијање стручних и практичних вештина у овој области**

Приоритет 2. - Оснаживање активизма младих и квалитетно провођење слободног времена

Овај приоритет за развој заједнице у директној је вези са представљањем и разматрањем изнетима у одељку "Пресек стања и положаја младих", посебно са проблемима активизма и мобилности младих и неквалитетног провођења слободног времена и недостатка неформалног образовања, те са блиским питањима попут некоришћења ресурса којима се млади укључују у омладинску размену на регионалном и ЕУ нивоу, тј. са недовољно доступним информацијама о могућностима за ангажман младих.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Апатија и незаинтересованост младих: непреузимање одговорности, одсуство препознавања сопствене важности и самопоуздања, креативности, одсуство осећаја припадности заједници;
- Млади немају добар приступ информацијама о могућностима њиховог учешћа у друштву и неформалном образовању;
- Недостатак простора и мали број удружења са чијим деловањем би се млади идентификовали: простор за рад и информисање, одсуство подршке за одрживост организација и иницијатива младих;
- Недовољно културно забавних садржаја намењених младима;
- Нема довољно омладинских програма и адекватних пројеката који би заинтересирали ширу друштвену заједницу;
- Недовољан број трајних и одрживих волонтерских програма и недовољан број волонтера;
- Непрепознавање кључне улоге организација које се баве младима на нивоу општине.

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Повећати ниво информисања младих о могућностима омладинског рада и програмима за младе;**
- 2. Развити активизам и волонтеризам младих у Александровцу**
- 3. Развијати постојеће капацитете за бављење спортом и изградити нове**
- 4. Развијати културно забавне програме намењене младима**
- 5. Укључити младе у програме омладинске размене у региону и ЕУ**
- 6. Подршка умрежавању организација које се баве младима**

Приоритет 3. – Промовисање једнаких шанси, здравља и безбедности код младих

Овај приоритет за развој заједнице у директној је вези са представљањем и разматрањем изнетим у одељку "Пресек стања и положаја младих", директно са проблемом здравље и безбедност младих а индиректно и са остала три дефинисана проблема.

Разматрани проблеми могу се груписати на следећа специфична проблемска подручја:

- Недовољно развијена свест младих о здравим стиливима живота и недостатак подршке правилном психо-физичком развоју младих у областима: развоја здраве и стабилне личности код младих, рекреација, исхрана и репродуктивно здравље;
- Недовољно организованог и континуираног рада на превенцији: болести зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија), сексуално преносивих болести и ХИВ-а, менталних проблема у развојном добу, агресивног понашања и насиља;
- Поремећено понашање младих због неконтролисаног конзумирања: алкохола, цигарета и психоактивних супстанци.

За решавање уочених проблема локална заједница поставила је себи следеће специфичне циљеве:

- 1. Развијати свест о здравим стиливима живота**
- 2. Унапредити психофизички развој младих**
- 3. Установити саветовалиште за младе**
- 4. Основати службу за помоћ младима**
- 5. Обезбедити једнаке шансе за све младе**
- 6. Повећати могућности младих из руралних средина**

Одељак 5 ПОВЕЗАНОСТ СА ДРУГИМ СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТИМА

5.1. УСКЛАЂЕНОСТ СА НАЦИОНАЛНОМ СТРАТЕГИЈОМ ЗА МЛАДЕ

Акциони план за младе општине Александровац у потпуности је усклађен са Националном стратегијом за младе коју је, на иницијативу Министарства омладине и спорта, усвојила Влада Србије. Национална стратегија за младе усклађена је са Националном стратегијом Србије за приступање Европској Унији, Стратегијом за смањење сиромаштва, Стратегијом развоја социјалне заштите у Републици Србији, Националном стратегијом запошљавања, Националном стратегијом привредног развоја Србије за период 2006-2012. године, Миленијумским циљевима развоја, Стратегијом развоја здравља младих, Стратегијом развоја менталног здравља, Стратегијом подстицања рађања, Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, Стратегијом развоја стручног образовања у Републици Србији, и др, као и са одговарајућим међународним документима. Сваки национални документ предвиђа мере подршке и дефинише акције на локалном нивоу, јер је јасно да само јасна повезаност и усклађеност акција на оба нивоа, националном и локалном, може да доведе до унапређења друштвене заједнице у целини.

Тако и Акциони план за младе, који директно претаче принципе и вредности и стратешке и специфичне циљеве дефинисане Националном стратегијом за младе у конкретне акције на локалном нивоу, увезује све принципе дате у наведеним националним документима, а који се тичу младих.

Планирајући како да ефикасно и на најбољи могући начин побољша положај младих, општина Александровац полази од општих стратешких циљева дефинисаних Националном стратегијом, а то су:

1. Подстицање младих да активно учествују у друштву;
2. Развијање сарадње младих и обезбеђивање услова за њихово учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих и у партнерству са младима;
3. Изграђивање система информисања младих на свим нивоима и у свим областима;
4. Обезбеђивање остваривања права на једнакост шанси свих младих у друштву, а посебно младих који живе у тешким условима;
5. Подстицање и вредновање изузетних испољавања и постигнућа младих у различитим областима;
6. Унапређивање могућности за квалитетно провођење слободног времена младих;
7. Развијање отвореног, делотворног, ефикасног и праведног система формалног и неформалног образовања који је доступан свим младима и који је у складу са светским трендовима у образовању и контекстом образовања у Републици Србији;
8. Подстицање и стимулисање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих;
9. Унапређивање безбедности младих;
10. Чување и унапређивање здравља младих, смањивање ризика и водећих поремећаја здравља и развијање здравствене заштите прилагођене младима;
11. Оснаживање младих за иницијативе и активности које су у складу са основним циљевима одрживог развоја и заштите животне средине.

За сваки општи циљ дефинисани су специфични циљеви и мере за њихово остварење. Остваривање ових циљева биће усклађено са наведеним принципима и вредностима и препорукама датим у Националној стратегији за младе, континуирано праћено и вредновано, како би се, у случају евентуалних потешкоћа, благовремено и на одговарајући начин реаговало. Спознајући унапређење положаја и услова за развој младих, који чине темељ напретка сваког друштва као један од кључних задатака локалне заједнице, биће учињени максимални напори како би се наведени стратешки циљеви остварили у задатом временском оквиру, а у складу са реалним друштвеним околностима.

5.2 УСКЛАЂЕНОСТ СА ДРУГИМ ЛОКАЛНИМ СТРАТЕГИЈАМА

Акциони план за младе у сагласности је и у великој мери се ослања на два стратешка документа општине Александровац у којима су млади препознати као једна од приоритетних циљних група и у складу са тим предвиђен низ активности:

1. Стратегија одрживог економског развоја општине Александровац 2009-2014
2. Стратешки план за развој социјалне заштите општине Александровац 2008-2012

Анализа целокупног друштвеног контекста наведеног у овим Стратегијама, као и обиље других релевантних података, послужили су како би овај Акциони план добио не само квалитетан оквир, већ и понудио смернице у складу са којим би могла да се развија системска брига о младима у Општини.

Оваквом усаглашеношћу различитих локалних стратегија и планова, постиже се хармонизован рад свих локалних актера на остваривању заједничких, међусобно преплетених циљева. Суштина реализације ових циљева јесте, у крајњој инстанци, подзање укупног квалитета живота у општини Александровац.

Одељак 6

МЕХАНИЗМИ СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ

Управљање у процесу спровођења Акционог плана за младе

Главни актер у спровођењу (а претходно у изради) Акционог плана за младе јесте Канцеларија за младе, док главне активности и њихово спровођење надгледа Савет за младе. Локални координатор чини спону између Канцеларије и надлежних из локалне самоуправе, Савета за младе, јавности и свих осталих учесника у послу који првенствено треба да буде партнерски и резултат сталног консултативног процеса међу свим заинтересованим друштвеним чиниоцима. Под осталим кључним актерима подразумевају се, пре свега, институције и организације које спроводе програме за младе под окриљем општинске управе, а уз подршку релевантних владиних и невладиних институција и организација са републичког нивоа.

Резултати рада Канцеларије за младе, кроз извештаје за чију је израду задужен локални координатор, биће презентовани председнику општине и члановима Савета за младе, који ће својим одлукама обезбеђивати предуслове да се планиране активности реализују у усвојеним роковима. Административно- техничка подршка локалном координатору биће обезбеђена кроз ангажовање лица која ће заједно са координатором чинити Тим Канцеларије за младе, са јасно дефинисаним описом послова и задатака за сваког члана Тима.

Праћење и евалуација

Процес праћења (мониторинга) и евалуације спровођења Акционог плана за младе врше:

Тим за мониторинг – прати реализацију пројеката који су конкурсно изабрани и финасирају се из општинских средстава. Тим за мониторинг чине три представника, следеће структуре:

- локална самоуправа, стручни сарадник/ца из службе за финансије (финансијски мониторинг)
- представник/ца локалне самоуправе (Канцеларија за младе)
- представник/ца Савета за младе

Процедуру мониторинга и начин и структуру извештавања формулисаће Савет за младе у сарадњи са Канцеларијом за младе. Тим за мониторинг своје извештаје на месечном нивоу доставља Председнику општине, Одељењу за буџет, Локалном координатору и Савету за младе.

Тим за евалуацију – прати и оцењује активности и резултате пројеката у реализацији и извештава тромесечно Савет за младе.

Тим за евалуацију чини 3 представника/ца следеће структуре:

1. Представник/ца локалне самоуправе
2. Представник/ца Тима за мониторинг
3. Стручно лице из институције, која се бави пројектном тематиком

Извештај Тима за евалуацију доставља се председнику општине и Савету за младе, преко Канцеларије за младе. Овај Извештај је основни документ на основу којег ће се радити ревизија Акционог плана, јер он треба да садржи процену делотворности свих мера које су финасиране као и њихов утицај на локалну средину.

Одељак 7 ПРОМОЦИЈА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА МЛАДЕ

Јавна расправа

Процес јавне расправе има за циљ да поспеши дијалог најширег обима у локалној средини и да буде завршна фаза широког консултативног процеса израде Акционог плана за младе. Јавна расправа представља механизам који омогућава најширем кругу грађанства да утиче на будуће мере намењене бризи о младима, а чију ће примену координирати локална самоуправа.

Наведени процес подразумева јавно представљање општинских приоритета у вези са питањима и проблемима младих, као и мерама за њихово решавање, кроз све расположиве медије на локалном и-или регионалном нивоу.

Поред промотивних активности, јавна расправа треба да представља и механизам којим грађани могу да доставе своје коментаре, допуне или измене.

Интегрални текст Акционог плана за младе треба да буде изложен на огласној табли Општине.

После јавне расправе, Канцеларија за младе, у сарадњи са релевантним општинским телом/органом разматра пристигле коментаре, допуне или измене и одлучује да ли ће бити измена у Акционом плану, или је потребно додатно објаснити поједина питања грађанима.

АНЕКС 1**АКТИВНОСТИ ЗА 2010 ГОДИНУ**

ОПШТИНСКИ ПРИОРИТЕТ 1	АКТИВНОСТИ	РОКОВИ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	РЕАЛИЗАТОРИ	ФИНАНС. СРЕДСТВА
Унапређивање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих	1. Повећање информисаности младих о раду НЗС(Сајмови запошљавања, едукације, програми самозапошљавања...)	Лето 2010 Током пролећа и јесени	Млади преквалификовани за потребе тржишта;	40 младих учествовало на најмање 4 семинара;	КЗМ, Школа, НЗС, и заинтерсовани привредни субјекти	
	2. Организовање семинара за самозапошљавање и активно тражење посла;	Лето 2010 Током пролећа и јесени	Повећан предузетнички дух код младих;	Број запослених младих;	КЗМ НВО	
	3.Одржавање обуке за преквалификацију	Током године	Повећан број младих који покрећу сопствени бизнис;	Број младих који пролази обуку за омладинско предузетништво	КЗМ,НЗС	
	4. Развој омладинског предузетништва у средњим школама	Током године				
	5.Организовање дана „отворених врата“ привредних субјеката у општини					

АНЕКС 1**АКТИВНОСТИ ЗА 2010 ГОДИНУ**

ОПШТИНСКИ ПРИОРИТЕТ 2	АКТИВНОСТИ	РОКОВИ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	РЕАЛИЗАТОРИ	ФИНАНС. СРЕДСТВА
Оснаживање активизма младих и квалитетно провођење слободног времена	1. Успостављање мреже омладинских сарадника који ће прикупљати и обликовати информације значајне за младе у заједници 2. Промовисање волонтеризма и волонтерских и еколошких кампова; 3. Промовисање и обука за учешће у ЕУ програму „Млади у акцији“; 4. Развијање и спровођење пројеката КЗМ и локланих и регионалних НВО; 5. Уређење постојећих и изградња нових спортских терена уз операционализацију мини пич терена, 6. Уређење простора за Омладински клуб и интернет центар и развијање културно забавних програма за младе 7. Континуирано едуковање координатора КЗМ и омладинских радника 8. Израда веб сајта канцеларије за младе	Током године Током године Током године Током године Током године Током године Током године Током године	Млади Александровца упознати са могућностима за развој омладинских активности; Успостављена сарадња са суседним општинама и НВО у региону; Покренути атрактивни омладински програми; Развијени постојећи и изграђени нови спортски терени; Успостављен функционалан програма за младе у Омладинском клубу; Едуковани омладински радници; Покренут веб сајт	Укључено најмање 30 омладинских активиста; Одржане 2 трибине, радионице са учешћем по 50 младих; Изграђена 2 спортска терена; Уређен и активиран простор за Омладински клуб; Одржан Сајам са учешћем НВО и ђачких парламената из 3 суседна региона и 100 младих Александровца; Спроведене 2 регионалне омладинске акције са по 200 учесника.	КЗМ, Школа, Бачки парламенти Црвени Крст	

АНЕКС 1**АКТИВНОСТИ ЗА 2010 ГОДИНУ**

ОПШТИНСКИ ПРИОРИТЕТ 3	АКТИВНОСТИ	РОКОВИ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	РЕАЛИЗАТОРИ	ФИНАНС. СРЕДСТВА
Промовисање једнаких шанси, здравља и безбедности код младих	1. Активирање и опремање саветовалишта за младе	Током године	Смањени ризични облици понашања код младих;	Саветовалиште при ДЗ активно; 3 групе од по 20 младих	КЗМ, школе, ђачки парламенти, Дом здравља, НВО Створена група тренера за вршачку едукацију; МУП	
	2. Окупљање и обука групе омладинских волонтера будућих вршњачких едукатора	Током године	Обучени млади за вршњачку едукацију у областима здравља;	репродуктивног здравља, превенцију болести завистности, вршњачке медијаторе);		
	3. Оснивање СОС службе за младе са стручном помоћи	Током године	Повећан ниво безбедности.	Одржано 5 радионица за по 20 младих, укупно за 100 младих;		
	4. Округли столови младих и припадника МУП-а задужених за безбедност града	Током године	Повећан ниво свести о хуманитарном раду	Одржано 5 округлих столова.		
	5. Организација хуманитарних концерата и акција	Током године		Одржан концерт		

Акциони план за 2011 – 2014 годину

Приоритет	Активности	Очекивани резултат	Индикатор	Реализатори
Унапређивање свих облика запошљавања, самозапошљавања и предузетништва младих	1.Редовно понављање активности покренутих током 2010... 2.Наставак сарадње и ширење спектра активности са партнерима и партнерство са новим организацијама које се баве младима 3.Довођење истурених одељења високих школа у Александровац 4.Анимирање осталих приватних предузећа за ангажман волонтера 5.Развијање сарадње са регионалним агенцијама на пружању услуга за развој предузетништва	Смањена незапосленост Већи број високошколованих младих Изграђен систем подршке предузетништва	Број младих на евиденцији НСЗ; Промена тренда незапослености младих са средњом школом; Број новорегистрованих предузећа	КЗМ, ЛС, школа, предузећа, НСЗ, агенције за пружање услуга подршке предузећима
Оснаживање активизма младих и квалитетно провођење слободног времена	1. Промовисање волонтеризма и одржавање волонтерских кампова; 2. Наставак активности из 2010(омладинске акције) 3.Континуирано едуковање координатора КЗМ и омладинских радника 4.Одржавање концерта демо бендова са гостима 5.Наставак организације хуманитарних акција.	Млади користе омладинске програме Успостављена сарадња са суседним општинама и НВО у региону Одржавају се редовни и атрактивни омладински програми	Сваке године одржава се 1 волонтерски камп на подручју општине Развијене активности у Омладинском клубу Активна сарадња Александровца и партнера из региона омогућује мрежу превентивних програма за младе у заједници; Спроведе се сваке године регионалне омладинске акције са по 50 учесника; Одржан Концерт на тргу за младе	КЗМ и ђачки парламенти, ЛС, регионалне НВО, министарства
Промовисање једнаких шанси, здравља и безбедности код младих	1.Обучавање и ангажовање вршњачких едукатора за рад на превентивним програмима у заједници; 2.Наставак активности из 2010	Побољшање здравственог статуса код младих и смањен број младих у ризику понашању	Створена група тренера за вршачку едукацију; Активна група од 20так вршњачких едукатора Број одржаних радионица и јавних кампања	КЗМ, ЛС, Дом Здравља, ЦСР